

Kateus työelämässä

PEKKA WAHLSTEDT

Nykyinen työelämä on hektistä ja kilpailuhenkistä, eikä kukaan ole varma, miten kauan pysyy menossa mukana. Kaikkialla vaaditaan huipputulosta, mutta siihen yltävät vain harvat ja valitut. Sitäkin useammat löytävät itsensä hanttihommista tai työtömyyskortistosta.

Tällainen ympäristö ja ilmapääriiri jos jokin herättää ja ruokkii kateutta niitä kohtaan, jotka ovat paremmassa asemassa kuin kateellinen itse. Kuitenkaan tätä ei hevin tuoda esiin ja tunnusteta edes itselle, koska kateus on häpeällinen tunne ja sitä koetaan itseä parempia kohtaan ja kateuden tunnustaminen merkitsisi luuseriksi tunnustautumista.

Tämän takia onkin hyvä, että aiheesta kirjoitetaan ja keskustellaan julkisesti. Näin kateelliset uskaltautuvat tulla ulos kaapeistaan ja alkaa käsitellä ja kanavoida positiivisesti kateuteen liittyviä tunteita ja energioita.

Juuri näin *Kateus työelämässä* -kirjassa menetellään. Kateutta tarkastellaan monen kirjoittajan voimin monelta kantilta. Ja myös keinoja parantua tästä henkisestä sairaudesta käsitellään. Kirjan johtoajatus onkin, että kateus itsessään ei ole tuomittava tunne, ja sitä voi jalostaa ja kanavoida rakentavasti ja hyödyllisesti.

Traagisinta kateudessa on, että se ei ole vain kateellisen ja kateuden kohteen ongelma, vaan kateuden seurauksista kärsii koko työyhteisö ja näin myös talous ja tuloksenteke.

Kateuden valta on niin suuri ja kaikkialle lonkeronsa ulot-

tava, että monissa työyhteisöissä ihmiset haluavat tahallaan pitäytyä keskinkertaisuudessa: harmaaseen massaan sulautuvaa ei huomata, ja hän saa olla rauhassa kateellisten vainolta. Kirjan mukaan jopa usein toistettu lause, että ihmiset ovat ylikoulutettuja ja liian kokeneita, heijastaa kateutta organisaation tasolla. Myös byrokratia ja kritiikki ovat usein vain hienostuneita ja kätettyjä kateuden muotoja. Kirjassa eräs virkamies tunnustaa, että virkamiehen on parempi olla kyyninen kuin innostunut.

Kautta historian massasta poikkeavat ja sen yläpuolelle nousseet yksilöt onkin heitetty tyrmään tai ripustettu ristille – ankarimman ja julmimman rangaistuksen sai eräs kaksituhatta vuotta sitten elänyt, jopa fyysisiin ihmetekoihin kyennyt yksilö, joka kehtasi vielä kutsua itseään jumalan pojaksi.

Miksi ihmiset sitten haluavat pudottaa korkeimmat ja loistavimmatkin tähdet alas vain sen takia, etteivät he itse yllä samalle tasolle? Miksi he eivät päinvastoin iloitse siitä, että joku pystyy tällaisiin huippusuorituksiin? Ja miksi tämä ei – vihan ja kostonhimon sijasta – anna heille voimaa ja kannusta heitä yrittämään samaa tyyliin: jos tuo pystyy tuohon, miksen minäkin, kun oikein yritän?

Jälkimmäinen onkin kirjan mukaan positiivista kateutta, jossa pyritään seuraamaan ja kurottamaan ylös parempaan pystyvän tasolle sen sijaan, että yritettäisiin vetää ja pudottaa parempi takaisin alas itsen

Pirkko-Liisa Vesterinen
Kateus työelämässä
PS-kustannus, 2013

tasolle. Ja näin myös työyhteisössä positiivinen kateus saa kateuden alas vetämän taloudellisen käyrän lähtemään uuteen nousuun.

Kirjassa etsitään syytä tähän järjettömään sekä kateellista itseään että kateuden kohdetta ja työyhteisöä vahingoittavaan tunteeseen, ja se löytyy lapsuudesta. Kateellinen on jäänyt lapsena vaille tarpeellista hoivaa ja turvaa. Siksi kateellisen itsetunto on heikko ja horjuva. Hyvän ja vankan itsetunnon omaava ei tuntisi kateutta edes Jeesusta kohtaan, jos tähän sattuisi törmäämään.

Mutta miten itse työyhteisöä ja sen hierarkkisia rakenteita ja johtamista pitäisi ja voisi muuttaa? Kateus on yleisintä ja myrkyllisintä juuri jäykissä hierarkkisissa yhteisöissä, toteaa eräs armeijassa työuraansa luonut kirjoittaja.

Avoimuus, luottamus ja dialogisuus, ja etenkin tunteiden tärkeän roolin huomioiminen ja tunnustaminen myös työssä ovat lääkkeitä, joilla kateuden voimat saadaan hallintaan ja pystytään kanavoimaan positiivisemmin ja tuottavammin.

Suurinta remonttia kaipaava kuitenkin johtaminen, joka aivan liian usein tarkoittaa valmiiden määräysten ja käskyjen jakelemista ylhäältä. Tätä hierarkkista johtajuutta ja sen synnyttämää kateutta pönkittää vielä se, että johtajilla on oma

suosikkijärjestelmänsä. Kateellinen johtaja lisäksi ympäröi itsensä alaisilla, jotka ovat häntä huomattavasti huonompia, koska tällaisten alaisten keskellä johtajan oma tähti loistaa entistäkin kirkkaampana.

Johtajan tulisi olla enemmän mahdollistaja ja valmentaja kuin käskyjen jakelija. Hyvä johtaja ei johda ihmisiä, vaan ihmisten kanssa. Hänen johtotasemansa perustuu esimerkkiin, jota alaiset seuraavat vapaaehtoisesti ja mielellään. Ja ennen kaikkea kateudesta vapaa johta-

ja tunnustaa omat virheensä ja epätäydellisyytensä, eikä kiellä myöskään työntekijöitään epäonnistumasta. Tällaisella sallivuudella on myönteinen vaikutus tuloksen tekemiseen – kaikki uudet ja yllättävät oivallukset ja keksinnöt syntyvät kokeiluista, joista väistämättä osa on tuomittu epäonnistumaan.

Tämän voisi kiteyttää siten, että siinä missä hierarkiat, valmiit mittausjärjestelmät ja rankinglistat saavat aikaan kilpailua ja kateutta, vapaus ja uuden ja ennakoimattoman etsiminen

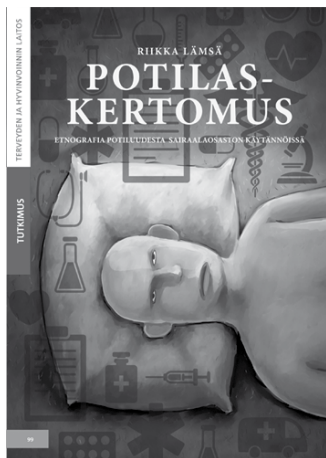
motivoivat ja innostavat niin johtajia kuin työntekijöitäkin.

Kateushan syntyy vertailusta ja edellyttää näin valmiita mittausjärjestelmiä, joilla ihmiset pannaan kuin numerot paremmuusjärjestykseen. Tämä saattaa toimia hyvin etenkin armeijassa ja muissa pysähtyneissä byrokraattisissa järjestelmissä, mutta siellä missä mennään eteenpäin, luodaan uutta ja yllättävää, ainutkertaisuus ja yksilöllisyys ovat valttia – ja kateus loistaa poisosallostaan.

THL julkaisee

Julkaisujen tilaukset
www.thl.fi/kirjakauppa
puhelimitse asiakaspalvelusta
puh 029 524 7190 arkisin klo 9–12

Riikka Lämsä **Potilaskertomus**

Tutkimus 99/2013
192 s. 29,60 €

Potilaan tietosuoja murtuu lääkärinkierrolla, kun hänen asioitaan käsitellään muiden potilaiden kuulleen monen hengen potilashuoneissa. Miten potilaat reagoivat tähän? Joskus samoihin potilashuoneisiin sijoitetaan sekä naisia että miehiä. Miksi näin tehdään? Henkilökunta kiistelee usein potilaan kotiuttamisesta. Mitkä asiat tilanteessa aiheuttavat ristiriitoja?

Kirjan kirjoittaja vietti pitkiä aikoja potilashuoneissa havainnoinnissa, minkälaisiin tapahtumiin potilas sairaalaosastolla törmää. Teos tarjoaa tuoreen näkökulman sairaalaan ja kiinnostavia kurkistuksia sairaalaosaston arkeen.

Teos tuo esiin potilaan yksityisyyden suojan rikkoutumisen lääkärinkierrolla ja ongelmat potilaan kotiuttamisessa. Samalla kirja ottaa kantaa ajankohtaiseen keskusteluun potilaan osallistumisesta ja sairaalan suhteesta yhteiskuntaan. Potilaskertomus tarjoaa terveydenhuollon hallinnoijille ja ammattilaisille uusia näkökulmia työhön ja kehittämisehdotuksia sairaalaosaston käytäntöihin. Terveystieteiden ja sosiaalitieteiden opiskelijat kirja johdattaa etnografiseen tutkimukseen. Nykypäivän sairaalaelämästä kiinnostunut lukija pääsee kirjan mukana vierailemaan osastolla ja vertaamaan omia sairaalakokemuksiaan kirjassa esitettyihin tapahtumiin.